

Aan de gemeenteraad

Behandeld door O. Akyol
Doorkiesnummer 030 - 28 61421
E-mail oya.akyol@utrecht.nl
Bijlage(n) -

Datum 13 juni 2023
Kenmerk 11151029
Onderwerp Eerlijkere afvalstoffenheffing
Beleidsveld Financiën

Geachte leden van de raad,

Op 11 november 2022 heeft uw raad de [motie 21/M360 Eerlijkere afvalstoffenheffing](#) aangenomen. In deze motie roept u het college op een voorstel te doen tot een meer gedifferentieerde vorm van afvalstoffenheffing, en hierbij te werken met het 'Eindhovense model' met vier tarieven voor huishoudens: één persoon, twee personen, drie personen, en vier of meer personen.

In de motie roept u ook op tot de wenselijkheid van een ingroeiperiode, waarin in enkele jaren naar een eindverdeling tussen de vier categorieën wordt toegewerkt. Daarbij vraagt u ons om goed te kijken naar de financiële draagkracht van - met name - gezinnen en in hoeverre de huidige kwijtscheldingsregels voldoen om te voorkomen dat zij in de problemen komen door gestegen woonlasten. In deze brief gaan we in op deze verschillende aspecten en kondigen wij aan op korte termijn een raadsvoorstel hiertoe voor te bereiden.

Uitgangspunten berekening

We gaan er bij de berekeningen van de tarieven vanuit dat de volledige kostendekkendheid bij de afvalstoffenheffing gehandhaafd blijft. Het aantal huishoudens dat wij hanteren is 158.177 die een aanslag voor de afvalstoffenheffing ontvangen. Qua gezinsgrootte hanteren we in deze berekening peildatum 1 januari 2023. Voor de indeling van de nieuwe tariefklassen gaan we uit van de in de motie genoemde onderverdeling in vier huishoudensgrootte conform het 'Eindhovense model'.

De 158.177 huishoudens zijn als volgt nader onder te verdelen:

Omvang huishouden	Aantal huishoudens
1	59.319
2	51.329
3	18.544
4 en meer	28.985
	158.177

Voorbeeldberekening conform motie

In deze berekening is de omvang van de huishoudens, en de verdeling daartussen, gelijk aan de Eindhovense variant. Dit houdt in dat er voor het tarief voor de eenpersoonshuishoudens een afslag van 14,20% is genomen ten opzichte van het huidige tarief en als opslag tussen de verschillende persoonshuishoudens de methode van Eindhoven is aangehouden, te weten:

- tussen een en tweepersonshuishoudens van 24,5%
- tussen twee en drie persoonshuishoudens van 19,7%
- en vier persoonshuishoudens en meer van 21,8%.

In de huidige situatie kent Utrecht twee tarieven, één voor eenpersoonshuishoudens en een voor huishoudens bestaande uit twee of meer personen. Door het uitbreiden van het aantal tariefklassen worden de totale kosten van de afvalinzameling anders verdeeld, waarbij het algemene uitgangspunt is dat de aangeboden hoeveelheid afval, en daarmee de kosten voor de inzameling samenhangt met de grootte van de het huishouden meer tot uitdrukking komt. Het tarief voor een eenpersoonshuishouden en tweepersonshuishouden daalt daarmee ten opzichte van het huidige tarief. Het tarief voor drie- en vierpersoonshuishouden stijgt ten opzichte van het huidige tarief. Dit zien wij terug in de berekening:

Omvang huishouden	Huidige tarief 2023	Voorgesteld tarief 2024	Verschil €	Verschil %	
1	€ 314,50	€ 269,84	- € 44	14%	Voordeel
2	€ 366,25	€ 335,83	- € 32	8%	Voordeel
3		€ 401,82	€ 36	- 10%	Nadeel
4 en meer		€ 489,35	€ 124	- 34%	Nadeel

Voorbeeldberekening Ingroeiperiode

Het uitbreiden van het aantal tariefklassen en het overeenkomstig aanpassen van de tarieven ten opzichte van de huidige situatie heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de verdeling van de lastendruk tussen huishoudens verschuift. We willen voorkomen dat de financiële consequenties voor met name grotere huishoudens te groot worden. Met een ingroeivariant kan hier geleidelijk naar toe gewerkt worden. Daarom kunnen wij ons voorstellen te kiezen voor een ingroeiperiode:

1 e jaar			
Omvang huishouden	Verschil t.o.v. huidige tarief €	Verschil %	
1	- € 22	7%	Voordeel
2	- € 15	4%	Voordeel
3	€ 18	- 5%	Nadeel
4 en meer	€ 62	- 17%	Nadeel

2 e jaar			
Omvang huishouden	Verschil t.o.v. jaar 1 ingroeiperiode €	Verschil %	
1	- € 22	8%	Voordeel
2	- € 15	4%	Voordeel
3	€ 18	- 5%	Nadeel
4 en meer	€ 62	- 14%	Nadeel

(bedragen zijn afgerond op hele euro's, percentages zijn afgerond op hele getallen en zijn berekend t.o.v. tarief in 1e jaar)

Financiële draagkracht en kwijschelding

Het uitbreiden van twee naar vier tariefklassen doet recht aan het principe “de vervuiler betaalt” vanuit de gedachte dat meerpersoonshuishoudens ook meer afval veroorzaken. Ten opzichte van de oude situatie betaalden met name een- en tweepersoonshuishoudens in het oude systeem relatief veel. In de kwijscheldingscijfers zien we dat het merendeel van verleende kwijscheldingen (ruim 76%) verleend wordt aan een- of tweepersoonshuishoudens. Dit zijn tevens de huishoudens waar de nieuwe systematiek meer aan tegemoet gaat komen.

In uw motie vraagt u tevens in de uitwerking van dit voorstel goed te kijken naar de financiële draagkracht en kwijschelding. In de [Minima-effectrapportage 2023](#) is onderzoek gedaan naar de algemene draagkracht van onze inwoners. Deze is niet specifiek gericht op enkel de afvalstoffenheffing, maar geeft een beeld van de draagkracht van verschillende typen huishoudens. Volgens deze rapportage zijn minima verdeeld in 13 groepen. Deze 13 groepen zijn onderverdeeld in 6 subgroepen op basis van inkomen (100% t/m 150% van het bijstandsniveau). Bij gemiddelde woonlasten gaan alle (sub)groepen er gemiddeld per maand op vooruit en zou een verhoging door tariefswijziging naar verwachting financieel dragelijk zijn. Bij hoge woonlasten is dit ook het vrijwel ook het geval, met uitzondering van de subgroep paar met twee oudere kinderen.

Wat betreft de kosten van kwijschelding maakt het feit dat het merendeel van de kwijscheldingen aan een- of tweepersoonshuishoudens wordt verleend dat de kosten van kwijschelding bij het hanteren van vier tariefklassen redelijk in lijn zijn met de huidige kosten voor kwijschelding bij twee tariefklassen. Rekening houdend met de gezinsgrootte op basis van de gegevens van de BghU, peildatum 1 januari 2023, en met het tarief vastgesteld voor het jaar 2023. Dit levert het volgende beeld op volgens de tarieven van 2023 met het huidige model (2 tariefklassen):

Omvang huishouden	Aantal huishoudens	Huidige tarief 2023	Kwijschelding
1	7.369	€ 314,50	€ 2.317.550,50
2	2.354	€ 366,25	€ 862.152,50
3	1.224		€ 448.290,00
4 en meer	1.773		€ 649.361,25
Totaal	12.720		€ 4.277.354,25

Eenzelfde berekening, ter vergelijking, maar dan met de tarieven volgens het Eindhovens model (4 tariefklassen), levert het volgende beeld op:

Omvang huishouden	Aantal huishoudens	Tarief o.b.v. 4 klassen	Kwijtschelding
1	7.369	€ 269,84	€ 1.988.458,33
2	2.354	€ 335,83	€ 790.549,59
3	1.224	€ 401,82	€ 491.832,46
4 en meer	1.773	€ 489,35	€ 867.623,00
Totaal	12.720		€ 4.138.463,39

Situatie andere gemeenten

In 2022 heeft 55% van de inwoners van Nederland een tarief betaald dat afhankelijk is van de grootte van het huishouden. Van de 20 grootste gemeenten hanteren 14 gemeenten een tariefsysteem aan de hand van het aantal personen (huishoudgrootte). De gemeente Eindhoven hanteert vier tarieven. Gemeente Rotterdam, Den Haag, Groningen en Zoetermeer hanteren drie tarieven en de rest twee tarieven.

Uitvoering BghU

Het uitbreiden van tariefklassen brengt extra werk met zich mee voor BghU. Deze werkzaamheden omvatten bijvoorbeeld de noodzakelijke aanpassingen in programmatuur voor de aanslagoplegging en tevens dienen deze aanpassingen nog getest te worden. De extra werkzaamheden hebben naar verwachting geen grote weerslag op de capaciteit van BghU en worden er geen extra kosten door BghU in rekening gebracht. Desalniettemin kunnen de technische aanpassingen in de programmatuur pas worden doorgevoerd als er een raadsbesluit is genomen om de heffingssystematiek te wijzigen. Onze verordening is hierbij leidend voor BghU, daarin wordt namelijk de (gewijzigde) heffingssystematiek vastgelegd.

Voorbereiding voorstel en bespreking in raad

Op basis van deze informatie bereiden wij conform de motie een voorstel voor dat we verwachten voor de zomer te kunnen sturen. Om een wijziging van de tariefklassen per 1-1-2024 te kunnen doorvoeren, en uitvoeren is uiterlijk eind september 2023 een besluit van uw raad noodzakelijk. Daarom hebben wij u verzocht dit mee te nemen in de overwegingen voor de behandelvoorraad van uw commissie, direct na het zomerreces.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,